

Reakce Miroslava Janíka, režiséra inscenace Olga:

-oranžové podbarvení označuje část publikovanou v článku na webu Divadelník.cz

Na Divadelním Pikniku v Mostě jsme měli příležitost představit publiku naši autorskou hru „Olga – Feminiskeč o manželce Karla Čapka“. Aby si čtenář, který hru neviděl, mohl udělat alespoň základní představu o naší *Olze*, dovolím si stručně popsat její koncepci.

Naše hra je inspirována principy postdramatického divadla (viz např. Hans-Thies Lehmann, 1999). To znamená, že nevyužívá tradiční dramatickou strukturu – chybí zde postavy v klasickém smyslu, zápletky, konflikty, rozuzlení či poučení. Místo toho pracuje s jazykem, sémiotickou diverzitou, nadsázkou, participativností a multimodálností; svým charakterem tak připomíná spíše kabaret než klasické (činoherní) divadlo.

Z toho je patrné, že inscenace *Olga* není dokumentem o osobě Olgy Scheinpflugové, ale ani (feministickým) programovým divadlem. Pokusili jsme se zkoumat hranice – kde feminismus začíná a kde končí, jak souvisí s genderovými stereotypy a lidskými právy a jak se vztahuje k reálné osobnosti Olgy Scheinpflugové. Zvolili jsme Olgu Scheinpflugovou jako příklad, neboť její život byl vším, jen ne lehký, a její osud odráží společenské dění své doby jako málokterý jiný. Chtěli jsme (odlehčenou formou) otevřít diskusi o tématech, která jsou důležitá, avšak nikoliv jednoznačná.

Bohužel, náš záměr na Pikniku v Mostě nedošel naplnění. Bylo to pro nás nečekané a skličující. Nechci však tímto textem obhajovat naše představení ani se vymezovat vůči tomu, že odborná porota má na divadlo jiný pohled než já nebo náš soubor. Jsme amatéři, a tudíž jsem ochoten přijmout názor, že náš přístup k divadlu je prostě „špatný“ – protože, jak zaznělo v diskusi s porotou, chyběla struktura, psychologie postav, konflikt a jasně formulovaný názor na věc.

Přijímám také fakt, že komunita kolem Divadelního Pikniku může mít i poněkud „specifický“ způsob poskytování zpětné vazby – přesto se domnívám, že odborná rozprava, která začíná větou „všem za představení poděkujeme, ale vám teda ne!“, není šťastným příkladem toho, jak by měla konstruktivní zpětná vazba vypadat. Dokonce jsme byli v diskusi označeni za „antifeministy“ – čehož si ovšem nevšimly ani socioložka a výzkumnice v oblasti genderové problematiky Lucie Jarkovská, ani nakladatelka, překladatelka a ředitelka ženského spolku Vesna Barbora Antonová, když naši hru viděly. Osobní výpady jednoho z členů poroty po skončení diskuse snad ani nemá smysl komentovat, údajně byly totiž způsobeny „únavou“ (!?).

Co však považuji za skutečně nepochopitelné, je tón a styl textu pana Hrušky (nenazývám jej recenzí, protože o recenzi se podle mého názoru nejedná). Můžeme mít různé pohledy na divadlo a možná naše hra opravdu nedosahuje kvalit, které pan Hruška očekává – ale i to lze napsat věcně, fundovaně, kultivovaně, s nadhledem a hlavně slušně. Je smutné, že diskusi o divadle, jeho podobách, formách či hranicích musím zredukovat na konstatování, že: „Lidé se nemají urážet, pane Hruško. Nikdy.“

Přesto věřím, že šlo jen o nedopatření – a že pan Hruška využije příležitosti reakce na „recenzi“ a při druhém pokusu nabídne nám, ochotníkům, skutečnou recenzi: s hlubokým vhledem do problematiky moderního (či postmoderního) divadla, s odkazy

na odbornou literaturu i konkrétní pasáže naší hry dokládající názor recenzenta. Těším se na to – opravdu. Řídím se totiž krédem jednoho z nejvýznamnějších porevolučních profesorů pedagogiky, profesora Maňáka, který říkával: „Nejlepší podpora je podpora konstruktivní kritikou.“

Za zcela nepřijatelné však považuji vyjádření pana Hrušky na adresu poroty přehlídky v Kojetíně. Jejich odbornost byla zcela otevřeně zpochybněna a naše nominace byla v jeho textu označena za důsledek jakéhosi „změněného stavu vědomí či totálního bezvědomí“. Taková míra neprofesionality a arogance mě upřímně šokovala. Pokud má pan Hruška potřebu „si něco vyřídit“ s paní Richter Kohutovou, panem Fekarem či panem Kodešem, jistě existují vhodnější způsoby – především méně zbabělé a méně podpásové. Všichni tři by si zasloužili od pana Hrušky omluvu. Velkou a veřejnou omluvu.

A na závěr ještě jedna osobní poznámka. Ano, Studio Marta mám velmi rád. Rád se tam chodím dívat na mladé talenty, kteří jednou budou psát historii divadla – a těším se, kam to divadelně dotáhnou! Ale rozhodně jsme od nich nic nekopírovali. Jsou tak jedineční, odvážní a výjimeční, že od nich kopírovat prostě nelze!

V Trevíru, 7. 7. 2025.

Mgr. Miroslav Janík, Ph.D.